

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ: ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลง

ประเพณีสงกรานต์เทศบาลเมืองลำปาง

ชื่อผู้เขียน : นางผาแดง ชิวารักษ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลิ้มสุวรรณ ประธานกรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชัย สมितिไกร กรรมการ

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระ เรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากการเปลี่ยนแปลงประเพณีสงกรานต์ เทศบาลเมืองลำปางครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษานัยสำคัญและคุณค่าที่สัมพันธ์กับการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่มีอยู่ในประเพณีสงกรานต์ดั้งเดิม เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลง และสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงประเพณีสงกรานต์ในเทศบาลเมืองลำปาง และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงประเพณีสงกรานต์ ในเทศบาลเมืองลำปางที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

วิธีการค้นคว้าประกอบไปด้วยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราวิชาการ รายงานการสัมมนา สถิติ สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ การสัมภาษณ์บุคคล ได้แก่พระสงฆ์ ผู้รู้ นักวิชาการด้านวัฒนธรรม ประเพณีและสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป การสังเกตกิจกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงประเพณีสงกรานต์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การจำแนก จัดระเบียบและโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการค้นคว้า

ผลการศึกษาสรุปว่า

วันสงกรานต์เป็นประเพณีที่สืบเนื่องมาเป็นเวลานาน เดิมถือว่าเป็นวันปีใหม่ของไทย กิจกรรมสำคัญในวันสงกรานต์ได้แก่การทำบุญตักบาตร ก่อพระเจดีย์ทราย ปล่อยนกปล่อยปลา รดน้ำขอพรจากผู้ใหญ่ และการเล่นสาดน้ำกัน

ประเพณีสงกรานต์ดั้งเดิมมีนัยสำคัญ และคุณค่าที่สัมพันธ์กับการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หลายประการ เช่นการดำหัวที่แสดงถึงการขอภัย ให้อภัย การเคารพนับถือกัน แสดงจิตใจรักใคร่สามัคคีกัน การขนทรายเข้าวัดทำให้วัดสะอาดน่าอยู่น่ารื่นรมย์ และเป็นการขุดลอกแม่น้ำลำคลองที่ตื้นเขิน การทำความสะอาดบ้านเรือนทำให้สิ่งแวดล้อมน่าอยู่ การปล่อยนกปล่อยปลาซึ่งเท่ากับการเป็นการแพร่พันธุ์ และสงวนพันธุ์สัตว์

การเปลี่ยนแปลงประเพณีสงกรานต์ในเทศบาลเมืองลำปาง จากยุคดั้งเดิมที่กิจกรรมอยู่ในท้องถิ่นของตน ต่อมามีการอัญเชิญพระเจ้าแก้วมรกตจากวัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอเกาะคา มาจัดขบวนแห่ให้ประชาชนได้สรงน้ำพระเจ้าแก้วอย่างทั่วถึง ยุคที่เทศบาลเข้ามามีบทบาทในการจัดประเพณีสงกรานต์มีการแบ่งงานสงกรานต์ การประกวดนางสงกรานต์ และการเชิญชวนประชาชนให้มาร่วมกันตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง มีการปล่อยนกปล่อยปลาและการแห่ขบวนรถม้า ที่ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดลำปาง มีการริเริ่มแห่สรงหลวงโดยชมรมเทิดมรดกเขลางค์ นครลำปาง สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีทั้งเหตุผลของการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน พระสงฆ์และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง การเลียนแบบการดำเนินงานในท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว การส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และความต้องการในการจัดงานอย่างรวมศูนย์

การเปลี่ยนแปลงประเพณีสงกรานต์ในเทศบาลเมืองลำปาง ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในด้านปริมาณและคุณภาพของขยะและของเสีย ประเพณีสงกรานต์ในเทศบาลเมืองลำปางปัจจุบัน ทำให้เกิดเศษอาหารบูดเน่าเป็นของเหลือทิ้งเป็นจำนวนมาก

มาก ชะยะจากเศษใบตอง ถุงพลาสติก โฟม เปลือกผลไม้ ดอกไม้รูปเทียน และตุ้ง ที่มี ปริมาณมากนับเป็น 20-30 เท่าของวันปกติ มีการใช้น้ำซึ่งค่อนข้างขาดแคลนในฤดูแล้ง ในปริมาณที่มาก และปล่อยของเสียลงยังแหล่งน้ำมากกว่าปกติ นอกจากนั้นแล้ว กิจกรรมที่เป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เช่นการทำความสะอาดบ้านเรือน การรดน้ำอย่าง สุภาพ การปล่อยปลา ฯลฯ ได้ค่อย ๆ สูญหายไปกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

Independent Study Title : Environmental Impact from the Change of
Songkran Festival in Lampang Municipality

Author : Mrs. Shada Chiwarak

M.A. : Man and Environment Management

Examining Committee : Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuan Chairman
Prof. Dr. Manat Suwan Member
Assoc. Prof. Chuchai Smithikrai Member

Abstract

The independent study on “Environmental Impact from the Change of Songkran Festival in Lampang Municipality” aims to study the significance and values on environmental conservation of traditional Songkran festival practices, changes and factors causing changes in Songkran festival practices, and the impacts of such changes on the environment in Lampang.

The study employs the following techniques : analysis of related documents i.e. academic books/journals, seminar reports, statistics reports and media content ; interviewing key informants i.e. Buddhist monks, experts on cultures and environment, concerned governmental and non-governmental personnel, and the general public ; and observation of Songkran activities during the festival. The data obtained was then discriminated, organized, and associated in relation to the study’s objectives and framework.

Major findings of the study include the following.

Songkran Festival is a tradition that has been practiced and passed on in Thai society for hundreds of years. Traditionally, Songkran Day is regarded as Thai New Year's Day. Major activities people do during such festival include offering food to the monks, building sand pagodas in temple areas, releasing captive birds and fish, calling on the elders to receive their blessings, and pouring water to one another.

Traditional practices in Songkran festival have significant meaning and contribution to environment conservation in many ways. For example, the *Dam Hua* ritual reflects the spirit of forgiveness, respects, and unity among the people. Collecting sand from the river and bringing it in the temple not only helps to remove the sediments from the river but also to make the temple ground clean. Birds and fish releasing is also a way to conserve wildlife.

Traditional Songkran in Lampang started to change when it was organized by a central body on a larger scale in stead of being celebrated in individual local communities as in the past. The Emerald Buddha from *Wat Phrathat Lampang Luang* in Koh Kha District was carried around the town so that every body would have an opportunity to give him a blessing bath. When Lampang Municipality started to take a lead in organizing Songkran festival ceremony, several activities were included into the event, i.e. Songkran Beauty parade and contest, canned or stocked food offering, birds and fish releasing, and horse carriages parade (as an identity of Lampang). Moreover, a parade to celebrate *Salung Luang*-a giant silver bowl was initiated by Lampang's Heritage Promotion Group. These changes in practices and activities of

Songkran festival were due to several reasons, i.e. to enable the people, the monks, and concerned agencies to participate in the event more conveniently; to imitate what had been done in other provinces; to promote tourism, to promote local identity and to centralize the event.

The aforementioned changes have significantly environmental impacts in Lamphang in term of the quantity and quality of garbage and waste during and after the festival. There is a large amount of wastes from left over food, banana leaves, plastic bags, polystyrene boxes, fruit peels, flowers, candles and incense sticks, and paper strips. The amount of such waste is 20-30 times more than that of regular days. Moreover, there is an excessive use of water which is quite rare during the dry season. The amount of waste water disposed into natural water resources is also quite high. It is also found that traditional environmentally friendly activities such as house clean-up, proper water pouring, fish releasing, etc. have gradually been fading away as times passed by.